

حقوق قراردادها

رویکردی تطبیقی با اسناد بین‌المللی

۱- کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا ۱۹۸۰ وین

۲- اصول حقوق قراردادهای اروپا

۳- موسسه بین‌المللی یکسان‌سازی حقوق خصوصی (یونیدروا)

مؤلف:

دکتر علی اصغر دل‌زنده‌روی

وکیل پایه یک دادگستری

مدرس دانشگاه

سرشناسه	دلزنده‌روی، علی اصغر، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	حقوق قراردادهای: رویکردی تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱- کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا ۱۹۸۰ وین، ۲- اصول حقوق قراردادهای اروپا، ۳- موسسه بین‌المللی یکسان‌سازی حقوق خصوصی (یونیدروا)/ مؤلف علی اصغر دل‌زنده‌روی.
مشخصات نشر	تهران: چتر دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	ص. ۳۹۵.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۵۰۶-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۳۹۱ - ۳۹۵.
عنوان دیگر	رویکردی تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱- کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا ۱۹۸۰ وین، ۲- اصول حقوق قراردادهای اروپا، ۳- موسسه بین‌المللی یکسان‌سازی حقوق خصوصی (یونیدروا).
موضوع	قراردادها -- مطالعات تطبیقی
موضوع	Contracts -- Comparative studies
موضوع	کنوانسیون سازمان ملل در مورد قراردادهای خرید و فروش بین‌المللی کالا (۱۹۸۰م=۱۳۵۹) (وین)
موضوع	United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980 : Vienna)
موضوع	اصول حقوق قراردادهای اروپایی
موضوع	Principles of European contract law
موضوع	موسسه بین‌المللی یکسان‌سازی حقوق خصوصی
موضوع	International Institute for the Unification of Private Law
رده بندی کنگره	K ۸۴۰
رده بندی دیویی	۳۴۶/۰۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۸۰۲۷۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا	

انتشارات چتر دانش

نام کتاب	حقوق قراردادهای رویکردی تطبیقی با اسناد بین‌المللی ۱- کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا ۱۹۸۰ وین ۲- اصول حقوق قراردادهای اروپا ۳- موسسه بین‌المللی یکسان‌سازی حقوق خصوصی (یونیدروا)
ناشر	چتر دانش
مؤلف	علی اصغر دل‌زنده‌روی
نوبت و سال چاپ	اول- ۱۴۰۰
شمارگان	۶۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۵۰۶-۴
قیمت	۱۱۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرتیراژترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتر دانش در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۲۴	 مقدمه
۲۷	 فصل اول - کلیات
۲۹	 مبحث اول - مفاهیم
۲۹	 گفتار اول - مفاهیم مرتبط با عقد
۲۹	 بند اول - عمل حقوقی
۲۹	 الف - عقد
۳۱	 ب - ایقاع
۳۳	 بند دوم - قرارداد
۳۳	 بند سوم - معامله
۳۴	 بند چهارم - تعهد
۳۴	 بند پنجم - توافق
۳۵	 گفتار دوم - مفاهیم غیر مرتبط با عقد
۳۵	 بند اول - شبه عقد
۳۶	 بند دوم - وقایع حقوقی
۳۶	 مبحث دوم - شناسایی اصول عمومی حاکم بر تعهدات
۳۷	 گفتار اول - اصول حاکم بر تعهدات
۳۷	 بند اول - اصل آزادی قراردادی
۳۷	 الف - مفهوم اصل آزادی قراردادی
۳۸	 ب - نتایج اصل آزادی قراردادی
۳۹	 ج - دامنه اصل آزادی قراردادی
۳۹	 ۱ - قانون
۴۰	 ۲ - نظم عمومی
۴۱	 ۳ - اخلاق حسنه
۴۳	 بند دوم - اصل نسبی بودن تعهدات
۴۳	 بند سوم - اصل حسن نیت

۴۶	بند چهارم - اصل الزام آور بودن قرارداد
۴۷	بند پنجم - اصل الزوم
۵۰	بند ششم - اصل همبستگی عوضین
۵۱	بند هفتم - اصل رضائی بودن عقود
۵۲	گفتار دوم - اقسام عقود
۵۳	بند اول - عقود لازم و جایز
۵۶	بند دوم - عقود منجز و معلق
۶۰	بند سوم - عقود معین و نامعین
۶۱	بند چهارم - عقود رضائی و تشریفاتی
۶۳	بند پنجم - عقود تملیکی و عهدی
۶۳	بند ششم - عقود مسامحه‌ای و مغایبه‌ای
۶۵	بند هفتم - عقود معوض و غیر معوض
۶۷	بند هشتم - عقود الحاقی و غیر الحاقی
۶۸	بند نهم - سایر تقسیم‌بندی‌ها
۶۹	الف - عقود یک تعهدی و دو تعهدی
۷۰	ب - عقود تجاری و غیر تجاری
۷۱	ج - عقود اداری و غیر اداری
۷۱	د - عقود خیاری و غیر خیاری
۷۲	ه - عقود ادنی و عهدی
۷۲	و - عقود ساده و مرکب
۷۴	ز - عقود مطلق و مشروط
۷۵	ح - عقود اصلی و تبعی
۷۶	ط - عقود احتمالی و قطعی
۷۷	ی - عقود آنی و مستمر
۷۸	ک - عقود صحیح، باطل و غیر نافذ

فصل دوم - انعقاد و اعتبار قرارداد ۸۱

۸۳	مبحث اول - تراضی (وجود اراده).....
۸۳	گفتار اول - ارکان اراده.....
۸۳	بند اول - مفهوم قصد و رضا.....
۸۴	بند دوم - اعلام قصد.....
۸۷	بند سوم - تلاقی قصدها.....
۹۰	گفتار دوم - توافق دو اراده.....
۹۰	بند اول - ایجاب.....
۹۰	الف - مفهوم ایجاب.....
۹۱	ب - شرایط ایجاب.....
۹۲	ج - زوال ایجاب.....
۹۴	بند دوم - قبول.....
۹۴	الف - مفهوم قبول.....
۹۴	ب - شرایط قبول.....
۹۸	ج - زمان اعلام قبول.....
۹۸	د - قبول در عقود بین غائبین.....
۱۰۱	گفتار سوم - عیوب اراده.....
۱۰۲	بند اول - اشتباه.....
۱۰۲	الف - مفهوم اشتباه.....
۱۰۳	ب - شرایط اشتباه.....
۱۰۴	ج - اقسام اشتباه.....
۱۰۵	۱ - اشتباه در خود موضوع معامله.....
۱۰۵	۲ - اشتباه در شخصیت طرف معامله.....
۱۰۶	د - تأثیر اشتباه.....
۱۱۱	بند دوم - اکراه.....
۱۱۲	الف - مفهوم معامله اکراهی.....

۱۱۲	ب- تمیز اکراه از اضطرار
۱۱۴	ج- شرایط اکراه
۱۱۹	د- آثار اکراه
۱۲۱	۱- رد معامله اکراهی
۱۲۲	۲- تنفید معامله اکراهی
۱۲۲	مبحث دوم- اهلیت
۱۲۳	گفتار اول- شناسایی اهلیت
۱۲۳	بند اول- مفهوم اهلیت
۱۲۴	الف- عقل
۱۲۵	ب- بلوغ
۱۲۶	ج- رشد
۱۲۷	بند دوم- اقسام اهلیت
۱۲۸	گفتار دوم- ضمانت اجرای فقدان اهلیت
۱۲۸	بند اول- معاملات صغیر
۱۲۹	بند دوم- معاملات سفیه
۱۲۹	بند سوم- معاملات مجنون
۱۳۰	مبحث سوم- سمت
۱۳۰	گفتار اول- نمایندگی
۱۳۰	بند اول- مفهوم نمایندگی
۱۳۱	بند دوم- اقسام نمایندگی
۱۳۱	الف- نمایندگی قراردادی
۱۳۲	ب- نمایندگی قانونی
۱۳۲	ج- نمایندگی قضائی
۱۳۳	بند سوم- معامله با خود
۱۳۴	بند چهارم- آثار نمایندگی
۱۳۵	بند پنجم- پایان نمایندگی

گر مُلك تو مصر و شام و چین خواهد بود
و آفاق تو را زیر نگین خواهد بود
خوش باش که عاقبت نصیب من و تو
ده گز کفن و دو گز زمین خواهد بود
«بابا افضل کاشانی»

مقدمه

حقوق، مجموعه بایدها و نبایدهایی است که متضمن روابط حق و تکلیف بوده و رسالت آن، تنظیم روابط اشخاص در جامعه است. در این میان، قراردادها نقشی مهم در جامعه دارند و بخش عمده‌ای از فعالیت بشری را تشکیل می‌دهد. حقوق قراردادها (به عنوان یکی از شاخه‌های دانش حقوق) به تبیین ضوابط، اصول و قواعد پیرامون قرارداد می‌پردازد. بخش‌های مختلف از علم حقوق همچون حقوق خانواده و مسئولیت مدنی (در پاره‌ای از موارد) متأثر از آن است. مراحل مختلف یک قرارداد همچون انعقاد و تشکیل، آثار، اجرا و انحلال آن موضوع حقوق قراردادها است.

قانون مدنی ایران در حوزه حقوق قرارداد متأثر از فقه امامیه و حقوق فرانسه است. این قانون علی رغم جایگاه والای خویش، دارای ساختاری کهن پیرامون برخی مباحث است. نظریه نقض اساسی، نظریه نقض قابل پیش‌بینی، تغییر در اوضاع و احوال اقتصادی و... از جمله مسائلی که قانون مدنی در خصوص آنها مسکوت است.

در سالیان اخیر اسناد بین‌المللی متعددی در حوزه حقوق قراردادها مطرح شده است. کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا، اصول مؤسسه وحدت حقوق خصوصی (اصول یونیدروا) و اصول حقوق قراردادهای اروپا، بخش‌هایی از این اسناد بین‌المللی می‌باشند. بی گمان؛ مطالعه تطبیقی

این اسناد و حقوق ایران می‌تواند نواقص و کمبودهای موجود در قانون ایران را روشن سازد. قانون‌گذار نیز می‌تواند در قانون‌گذاری احتمالی آینده نواقص مزبور را بر طرف سازد. این نوشتار مشتمل بر پنج فصل است:

فصل اول- در این فصل، کلیاتی پیرامون عقود و قراردادها، انواع آنها، اصول حاکم بر قرارداد و... تبیین می‌شود.

فصل دوم- در این فصل، انعقاد و اعتبار قرارداد مورد بررسی قرار می‌گیرد و ضمن بیان شرایط اساسی صحت معاملات، ضمانت اجرای نقض آنها نیز تبیین می‌شود.

فصل سوم- تفسیر قرارداد و شروط ضمن عقد از جمله مطالب این فصل است؛ در خانمه، استثنائات وارده بر اصل نسبی بودن قرارداد (تعهد به نفع شخص ثالث و تعهد به فعل شخص ثالث) مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل چهارم- اجرای قرارداد، از جمله مباحث این فصل است. در این فصل، اجرای اختیاری و اجرای اجباری مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل پنجم- این فصل به انحلال قرارداد و سقوط تعهدات اختصاص داده شده است. اقسام انحلال (اقاله، خیارات و انفساخ) و موارد سقوط تعهدات (براء، تبدیل تعهد، تهاتر، مالکیت مافی‌الذمه) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در پایان از کلیه اساتید بزرگوارم نهایت تشکر و قدردانی را می‌نمایم و امید است این نوشتار مورد قبول جامعه حقوقی کشور (وکلا، قضات، سردفتران و دانشجویان) قرار بگیرد.

دکتر علی اصغر دل‌زنده روی

بهار ۱۴۰۰